

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371) 67388624 ♦ fakss (+371) 67388634 ♦ e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

AS „GE Money”
Reģ. Nr.40003346547
G.Astras ielā 8b
Rīgā, LV – 1082

(...)

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem līguma
noteikumiem

Rīgā

2009.gada 31.jūlijā

Nr.21-lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) 2009.gada 22.maijā saņemts Ekonomikas ministrijas 2009.gada 29.aprīļa Lēmums Nr.1-6.10-33 (turpmāk – *Lēmums*) un *Lēmumā* dots rīkojums *PTAC* izskatīt (...) (turpmāk – *Patērētājs*) 2008.gada 15.jūlija iesniegumu par AS „GE Money” (turpmāk – *Sabiedrība*) 2008.gada 21.maija Aizdevuma līguma Nr.(...) (turpmāk – *Līgums*) un 2008.gada 21.maija Komerķīlas līguma Nr.(...) (turpmāk – *Komerķīlas līgums*) noteikumu atbilstību tiesību aktiem, labot pieļautās procesuālās kļūdas, kā arī ņemt vērā Ekonomikas ministrijas *Lēmuma* motīvu daļā minēto *Līguma* 6.3. un 6.5.apakšpunkta noteikumu juridisko vērtējumu.

Ņemot vērā Ekonomikas ministrijas *Lēmumā* norādīto, *PTAC*, izvērtējot *Līguma* 6.5.apakšpunktu, 2009.gada 3.jūnijā ierakstītā vēstulē Nr.8-31/4205 pieprasīja *Sabiedrībai* iesniegt *Līguma* 6.5.apakšpunktā minētā līgumsoda ekonomisko pamatojumu, izvērtējot arī līgumsoda taisnīgumu.

2009.gada 18.jūnijā *PTAC* saņemta *Sabiedrības* 2009.gada 17.jūnija vēstule „*Par (...) iesniegumu*” Nr.01/1388 (turpmāk – *Paskaidrojums*).

PTAC, atkārtoti izvērtējot lietā esošos materiālus, **norāda:**

(...) ir uzskatāms par patērētāju *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk – *PTAL*) 1.panta 3.punkta izpratnē, jo ir fiziskā persona, kas no *Sabiedrības* saņemto pakalpojumu nav izmantojusi savas saimnieciskās vai profesionālas darbības ietvaros, savukārt *Sabiedrība* ir atzīstama par pakalpojuma sniedzēju atbilstoši *PTAL* 1.panta 4.punktam, jo ir persona, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros sniedz pakalpojumu patērētājam, līdz ar to *Sabiedrības* un *Patērētāja* attiecības ir apspriežamas pēc *PTAL* un *Līguma* noteikumiem ir jāatbilst *PTAL* prasībām. Tādējādi, ņemot vērā *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 6.punkta noteikumos paredzēto *PTAC* pienākumu uzraudzīt patērētāju tiesību ievērošanu līgumos, kurus patērētājs slēdz ar

ražotājiem, pārdevējiem un pakalpojumu sniedzējiem, *PTAC* ir izvērtējis *Līguma 6.5.apakšpunkta un Komerķīlas līguma 2.15.apakšpunkta atbilstību PTAL prasībām* un norāda:

1. Lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, ir jāņem vērā *PTAL* 6.panta piektajā un septītajā daļā noteiktais. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta piektajā daļā teikto „*līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumu*”. Arī Eiropas Kopienas 1993.gada 5.aprīļa direktīvas Nr. 93/13/ECC *Par netaisnīgiem līguma noteikumiem patērētāju līgumos* (kuras normas ir iekļautas *PTAL*) 3.panta otrajā daļā teikts, ka nosacījums vienmēr uzskatāms par neapspriestu, ja tas ir bijis sagatavots jau iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijusi iespēja ietekmēt šā nosacījuma saturu, īpaši tas ir iepriekš formulētu tipveida līgumu kontekstā.

PTAC norāda, ka, lai arī *Līgumu un Komerķīlas līgumu Patērētājs* ir parakstījis, tomēr *PTAL* ir paredzēti izņēmumi no vispārējiem līgumu noslēgšanas noteikumiem: ka netaisnīgs līguma noteikums, kurš nav ticis apspriests, var tikt atzīts par spēkā neesošu.

Pie tam *PTAL* 6.panta sestajā daļā noteikts: „*ja ir apspriesti atsevišķi līguma noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi*”. Turklāt, lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, ir jāņem vērā arī *PTAL* 6.panta septītajā daļā noteiktais: „*ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt*”. *PTAC* norāda, ka *PTAL* izpratnē pat skaidri izteikts patērētāja apliecinājums, ka viņš ir iepazīstināts ar līguma standartnoteikumiem un vienojies par tiem, neizslēdz *PTAL* piemērošanu (skat. Zadraks G. Netaisnīgu noteikumu direktīvas reforma. Likums un Tiesības, 2005., 4). Ja apspriešana ir formāla (piemēram, personas paraksts līgumā), tad to nedrīkstētu pieņemt kā apspriešanu *PTAL* izpratnē.

Attiecībā uz *Līguma un Komerķīlas līguma* noteikumu apspriešanu *Sabiedrības Paskaidrojumā* norādīts, ka, ņemot vērā, ka līdzšinējā darba praksē esam balstījušies uz individuālu kontaktu ar klientu, *Sabiedrība* šobrīd nevar iesniegt nekāda veida pierādījumus, kas liecinātu par atsevišķu aizdevuma līguma punktu noteikumu apspriešanu ar uzņēmuma klientiem. Līdz ar to *Sabiedrība* šobrīd nevar iesniegt apliecinājumu arī par 2008.gada 21.maijā starp *Sabiedrību* un *Patērētāju* noslēgtā *Līguma* punktu apspriešanu. Tomēr, parakstot katru līgumu, klientam ir tikušas sniegtas konsultācijas klientu interesējošā jautājumā, kā arī dota iespēja iepazīties ar parakstāmā līguma nosacījumiem un izteikt savu viedokli par atsevišķu līguma nosacījumu maiņu. *Patērētāja* apgalvojums, ka viņam nav bijusi iespēja ietekmēt attiecīgā līguma saturu, nav patiesi, jo par šāda apgalvojuma pamatojumu var kalpot tikai un vienīgi *Patērētāja* sagatavotas vēlamo punktu grozījumu redakcijas vai to vēlamo nosacījumu apraksts. Šādi dokumenti ne *Līguma* parakstīšanas brīdī, ne arī šobrīd *Sabiedrībai* nav iesniegti, kā arī nav nodoti arī *PTAC* rīcībā.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2006.gada 7.marta spriedumā SKA-59 norādījis, ka „*atbilstoši Eiropas Kopienas Tiesas atziņām patērētājs ir atzīts par vājāku salīdzinājumā ar pārdevēju un pakalpojuma sniedzēju, ņemot vērā viņa zināšanas un ietekmi darījumu noslēgšanas procesā. Pārdevēja un pakalpojuma sniedzēja ietekme noved pie tā, ka patērētājs faktiski nespēj ietekmēt līguma noteikumu saturu un piekrīt pakalpojuma sniedzēja izvirzītajiem līguma*

noteikumiem. Turklāt patērētāju tiesību aizsardzības sistēma balstās uz viedokli, ka nelīdzsvarotība attiecībās starp patērētāju, no vienas puses, un pārdevēju un pakalpojuma sniedzēju, no otras puses, var tikt izlīdzināta tikai ar pozitīvu rīcību no to personu puses, kas nav līguma slēdzējas” (sk. Eiropas Kopienų tiesas 2000.gada 27.jūnija spriedumu lietā Oceano Grupo Editorial SA pret Rocio Murciano Quintero, C-240/98 25. un 27.punkts).

Iepriekš minētais liecina par to, ka patērētājs kā vājāka līgumslēdzēja puse juridisku zināšanu trūkuma dēļ neapzinās, ka tiek nostādīts neizdevīgā stāvoklī, ja pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs atsevišķi ar patērētāju līguma noteikumus neapspiež, tajā skaitā neizskaidro iespējamās sekas, kādas var iestāties patērētājam. Patērētājs parasti paļaujas, ka pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja piedāvātie līguma noteikumi atbildīs Latvijas Republikā spēkā esošiem likumiem un nepārkāps *PTAL* noteiktās patērētāja tiesības, kā arī, ka ekonomiski stiprāka līgumslēdzēju puse savas tiesības izlietos un pienākumus pildīs pēc labas ticības.

Ņemot vērā, ka *Sabiedrība PTAC* ir iesniegusi ar citiem patērētājiem noslēgtus aizdevuma un komercķīlas līgumus, kas satur tādus pašus līguma noteikumus kā *Līguma 6.5.apakšpunkts* un *Komerķīlas līguma 2.15.apakšpunkts*, secināms, ka *Sabiedrība* patērētājiem piedāvā tipveida līgumus, kuros iekļauti netaisnīgi līguma noteikumi. Līdz ar to *Patērētājam* piedāvātais *Līgums* un *Komerķīlas līgums* ir atzīstami par tipveida līgumiem, kas sastādīti iepriekš, un *Līguma* un *Komerķīlas līguma* noteikumi saskaņā ar *PTAL 6.panta* piekto daļu vienmēr uzskatāmi par savstarpēji neapspriestiem. Arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2006.gada 7.marta spriedumā SKA-59 norādījis, ka „*par apspriestiem līguma noteikumiem ir atzīstams tāds līguma noteikums, par kuru līgumslēdzēji, to savstarpēji apspriežot (savstarpēji apmainoties viedokļiem), ir vienojušies*”.

Ievērojot iepriekš minēto, *Sabiedrībai* konkrētā strīda ietvaros bija jāpierāda *Līguma* un *Komerķīlas līguma* noteikumu apspriešana ar *Patērētāju*. Tā kā konkrētajā gadījumā no lietas apstākļiem neizriet un *Sabiedrība* atbilstoši *PTAL 6.panta* septītās daļas noteikumiem nav iesniegusi pierādījumus faktam, ka visi *Līguma* un *Komerķīlas līguma* noteikumi ir tikuši ar *Patērētāju* apspriesti, *PTAC* secina, ka *Līguma* un *Komerķīlas līguma* noteikumi, izņemot līgumu būtiskās sastāvdaļas, ir līgumslēdzēju pušu neapspriesti.

2. Saskaņā ar *PTAL 6.panta* pirmo daļu „*Ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem.*” Saskaņā ar *PTAL 3.panta 2.punktu patērētāju tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi.*

3. *Līguma 6.5.apakšpunkts* paredz, ka „*Ja iestājas kāds no šo Noteikumu 6.4.punktā minētajiem gadījumiem un AIZŅĒMĒJS brīdinājumā noteiktajā termiņā neapmaksā pieprasīto summu vai neizpilda šo Noteikumu 2.6. un 2.8.punktos noteiktās saistības, AIZDEVĒJS ir tiesīgs izmantot tam ar Ķīlas līgumu piešķirtās ķīlas tiesības un/vai piemērot papildus līgumsodu LVL 100,- (viens simts lati) par katru pārkāpumu*”.

un *Komerķīlas līguma 2.15.apakšpunkts* paredz, ka „*Iestājoties 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.9.4., 2.9.2., 2.10.2.punktos minētajiem gadījumiem, ĶĪLAS ŅĒMĒJS ir tiesīgs*

piemērot *ĶĪLAS DEVĒJAM papildus līgumsodu, kas par līguma punkta katru pārkāpumu ir noteikts LVL 100,- (viens simts latu)*”.

Sabiedrības ieskatā *Līguma* 6.5.apakšpunktā noteiktais līgumsoda apmērs nav neproporcionāli liels un tādējādi *Līguma* 6.5.apakšpunkta noteikumi nav atzīstami par netaisnīgiem atbilstoši *PTAL* 6.panta noteikumiem. Saskaņā ar *Līguma* noteikumiem noteiktais līgumsoda apmērs ir samērīgs un taisnīgs attiecībā pret *Sabiedrības* klientu. *Sabiedrība* nepiekrīt *PTAC* viedoklim, ka līgumsods uzskatāms par netaisnīgu, ievērojot apstākli, ka „*tas var tikt pieprasīts par vairākiem pārkāpumiem vienlaicīgi, kā arī to, ka līgumsoda apmērs nav diferencēts un ir noteikts gan par smagākiem, gan par maznozīmīgākiem pārkāpumiem*”. *Sabiedrība* norāda, ka saskaņā ar *PTAL* 6.panta noteikumiem līgumsods ir uzskatāms par netaisnīgu, ja tas neproporcionāli liels. Tādēļ apstākļi, ka līgumsods var tikt piemērots vairākkārt par dažādiem pārkāpumiem, kā arī, ka tas var tikt piemērots nemainīgi liels, paši par sevi nevar kalpot par pamatu secinājumam, pie kāda ir nonācis *PTAC*.

Atbilstoši *Līguma* 6.5.punkta noteikumiem līgumsods LVL 100,00 apmērā tiek aprēķināts, ja:

- *Sabiedrība* ir paziņojusi par aizdevuma līguma pārtraukšanu sakarā ar aizdevuma līgumā noteikto saistību neizpildi un aizņēmējs nav *Sabiedrības* brīdinājumā noteiktajā termiņā atmaksājis visu aizdevuma summu, procentus par tā faktisko izmantošanas laiku un līgumsodu, ja tāds ir aprēķināts;

- aizņēmējs nav ievērojis par *Sabiedrības* prasījumu nodrošināšanai ieķīlātās automašīnas lietošanas kārtību;

- aizņēmējs nav paziņojis *Sabiedrībai* par savas dzīves vietas vai vārda vai uzvārda maiņu.

Līguma pirmstermiņa izbeigšanas gadījumā, iestājoties aizņēmēja saistībām nekavējoties atmaksāt visu parāda summu, līgumsods LVL 100,00 apmērā tiek aprēķināts par līguma pārtraukšanas faktu kā tādu, t.i., tas tiek aprēķināts tikai vienu reizi un neatkarīgi no faktiskā laika perioda, kurā aizņēmējs dzēš visu parāda summu. Pieņemot, ka aizņēmējs uz līguma darbības pārtraukšanas brīdi ir dzēsis pusi no aizdevuma pamatsummas, un aizņēmējam ir pielīgtas saistības maksāt Latvijas Republikas finanšu tirgū piemērotās soda sankcijas, kas vidēji ir 0,5% (piecas desmitdaļas no procenta) no iekavētās maksājuma summas par katru pieļauto maksājuma kavējuma dienu, līgumsodu LVL 100,00 apmērā aizņēmējam būtu jāsamaksā, ja pieļautais maksājuma kavējuma termiņš būtu tikai 8 kalendārās dienas (LVL 2500,00 : 100% x 0,5% x 8 dienas = LVL 100,00).

Nav pamatots *PTAC* viedoklis, ka „*Līguma* 6.5.apakšpunktā noteiktais līgumsods var tikt piemērots gadījumā, ja aizņēmējs kavējis divus ikmēneša maksājumus pēc kārtas vai veicis tos nepilnā apmērā”. Minētais neatbilst faktiski aizdevuma līgumā noteiktajam. Kā jau norādīts iepriekš un kā tas nepārprotami izriet no aizdevuma *Līguma* 6.4.apakšpunktā minētā, līgumsods LVL 100,00 apmērā tiek piemērots gadījumos, ja pieļauto maksājumu kavējumu rezultātā aizdevuma līguma darbība tiek pārtraukta. Savukārt *Līguma* 8.3.apakšpunktā noteiktais līgumsods tiek aprēķināts par maksājumu kavējumu. Līdz ar to arī secinājums par divu līgumsodu piemērošanas iespējamību par vienu pārkāpumu ir kļūdainis.

Saskaņā ar aizdevuma līguma noteikumiem par aizdevuma līgumā noteikto saistību izpildes nodrošinājumu kalpo komercķīla, kas *Sabiedrības* labā būtu nostiprināma uz *Patērētājam* piederošo transporta līdzekli (...) (turpmāk – *Automašīna*). Kā jebkurai finanšu iestādei, arī *Sabiedrībai* kā visbūtiskākais finanšu

riska samazināšanas līdzeklis ir ne tikai ķīlas tiesības nodibināšana kā tāda, bet arī ķīlas sastāvā ietilpstošā priekšmeta vērtības saglabāšana. *Sabiedrība* vērs uzmanību, ka saskaņā ar aizdevuma līguma noteikumiem *Sabiedrība* ir pilnībā finansējusi *Automašīnas* iegādes vērtību, kas saskaņā ar *Patērētāja* un *Automašīnas* pārdevēja starpā panākto vienošanos ir LVL 5130,00. *Sabiedrības* prasījumu nodrošināšanai iekļātā autotransporta pienācīga lietošana nodrošināšanai iekļātā autotransporta pienācīga lietošana nodrošina pēc iespējas maksimālu autotransporta vērtības saglabāšanu, tādējādi iespēju robežās mazinot *Sabiedrības* finanšu risku, ko šī darījuma rezultātā tā ir uzņēmusies.

Prasība maksāt līgumsodu LVL 100,00 apmērā gadījumos, ja aizņēmējs nav paziņojis par savas dzīves vietas vai par sava vārda vai uzvārda maiņu, ir pamatota ar *Sabiedrības* praksi strīdus ar tās klientiem par naudas līdzekļu atmaksu risināt sevišķā tiesāšanās kārtībā – iesniedzot pieteikumu par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu. Minētās tiesvedības procesa priekšrocība ir tā zemās izmaksas (pie parāda summas LVL 2500,00 – LVL 25,00 un procesa ātrums 7 dienas). Taču šāda *Sabiedrības* finanšu un laika ekonomija nav iespējama, ja aizņēmējs, piemēram, nav paziņojis par savas dzīves vietas maiņu. Atbilstoši *Civilprocesa likuma* noteikumiem tiesvedība saistību bezstrīdus piespiedu izpildes kārtībā ir iespējama, ja par pieteicēja nodomu iesniegt šāda veida pieteikumu parādnieks ir brīdināts un apliecinājumā par to ir saņemts viņa paraksts. Ja aizņēmējs par savas dzīves vietas vai vārda vai uzvārda maiņu *Sabiedrībai* nav paziņojis, brīdinājuma izsniegšana aizņēmējam nav iespējama un parāda summas piedziņa veicama prasības tiesvedības kārtībā, kas gan ir dārgāks (pie parāda summas LVL 2500,00 – LVL 187,50), gan laikietilpīgāks process (saskaņā ar šobrīd pastāvošo praksi vidēji 2 gadi).

Attiecībā uz *Līguma* 6.5.apakšpunktā un *Komerķīlas līguma* 2.15.apakšpunktā iekļauto līgumsodu *PTAC* norāda uz *PTAL* 6.panta trešās daļas 4.punktā noteikto, ka par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas „uzliek patērētājam, kurš neizpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu”. Tādējādi *PTAC* ir nepieciešams izvērtēt *Līguma* 6.5.apakšpunktā un *Komerķīlas līguma* 2.15.apakšpunktā ietvertā līgumsoda apmēra proporcionalitāti un līdz ar to konstatēt, vai *Līguma* 6.5.apakšpunkts un *Komerķīlas līguma* 2.15.apakšpunkts ir uzskatāms par taisnīgu līguma noteikumu. Izvērtējot *Līguma* 6.5.apakšpunktā ietverto līgumsodu, *PTAC* ir ņēmis vērā arī konkrētās lietas apstākļus.

PTAC norāda, ka, lai arī *Civillikuma* 1717.panta otrajā teikumā ir noteikts, ka līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, tomēr *PTAL* ir paredzēts izņēmums, ka līgumsods nedrīkst būt neproporcionāli liels. *PTAC* paskaidro, ka *PTAL* normas attiecībā pret *Civillikuma* normām ir uzskatāmas par speciālajām normām un līdz ar to saskaņā ar likuma „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību” 8.panta trešo daļu *Civillikuma* normas ir spēkā tiktāl, ciktāl tās neierobežo *PTAL*. Līdz ar to *PTAC* ir tiesīgs atbilstoši *PTAL* noteiktajam izvērtēt *Līguma* 6.5.apakšpunktā un *Komerķīlas līguma* 2.15.apakšpunktā ietvertā līgumsoda proporcionalitāti un *Sabiedrībai*, nosakot līgumsoda apmēru par uzņemto līgumsaistību pārkāpumu, ir pienākums ievērot *PTAL* noteikto par piemērojamā līgumsoda proporcionalitāti.

PTAC norāda, ka saskaņā ar *Civillikuma* 1716.pantu līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi, taču līgumsods nav līdzeklis, ar kura palīdzību

kreditors ir tiesīgs iedzīvoties uz parādnieka rēķina. Arī civiltiesību doktrīnā valda viedoklis, ka "Latvijā, vadoties no labiem tikumiem, pārāk lielu līgumsodu varētu atzīt par netaisnu" (Torgāns K.: Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.) R: Mans Īpašums, 2000, 225.lpp.).

PTAC, vērtējot līgumsoda proporcionalitāti, ņem vērā *PTAL* 5.pantā noteikto līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, no kā izriet, ka, vērtējot līgumsoda apmēru, jāievēro arī labticīguma prasības, kā arī tas, ka līgumsods nedrīkst būt tāds, kas nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī, t.i., līgumsods nedrīkst būt "paverdzinošs" vai nesamērīgi liels. Tāpat, vērtējot līgumsoda proporcionalitāti, jāvadās no samērīguma kritērija, kas izriet no labas ticības principa, ievērojot, ka "*pie samērīguma noteikšanas jāņem vērā visas kreditora intereses un parādnieka spējas*" (K. Torgāns: Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.) R.: Mans Īpašums, 2000, 225.lpp.). Līdz ar to, vērtējot līgumsoda proporcionalitāti, *PTAC* ņem vērā arī *Sabiedrības* iesniegto attiecīgā līgumsoda ekonomisko pamatojumu.

Līguma 6.5.apakšpunktā noteiktais līgumsods ir maksājams šādos gadījumos:

1) *Sabiedrība* paziņo par *Līguma* laušanu vienpusējā kārtībā saskaņā ar *Līguma* 6.4.apakšpunkta noteikumiem un aizņēmējs brīdinājumā noteiktajā termiņā neapmaksā pieprasīto summu;

2) aizņēmējs neizpilda *Līguma* 2.6.apakšpunkta noteikumus, proti, neievēro automašīnas lietošanas kārtību atbilstoši *Līguma* un *Komerķīlas līguma* noteikumiem;

3) aizņēmējs neizpilda *Līguma* 2.8.apakšpunkta noteikumus, proti, 1 dienas laikā nav paziņojis *Sabiedrībai* par uzvārda, pases vai dzīvesvietas maiņu un citiem apstākļiem, kas būtiski ietekmē vai varētu ietekmēt *Līguma* izpildi.

Savukārt *Komerķīlas līguma* 2.15.apakšpunktā noteiktais līgumsods ir maksājams šādos gadījumos:

1) pirms *Automašīnas* saņemšanas lietošanā *Patērētājs* kā ķīlas devējs 1 dienas laikā pēc saskaņošanas ar *Sabiedrību* kā ķīlas ņēmēju nepārreģistrē *Automašīnu* Ceļu satiksmes Drošības Direkcijā (CSDD) uz sava vārda, ierakstot tehniskajā pasē sevi kā īpašnieku (*Komerķīlas līguma* 2.4.apakšpunkts);

2) *Patērētājs* nesedz saskaņotos izdevumus par paredzēto signalizācijas un pretaizdzīšanas iekārtu un to montāžas darbiem (*Komerķīlas līguma* 2.5.apakšpunkts);

3) *Patērētājs* nepilda *Komerķīlas līguma* 2.7.apakšpunkta noteikumus, proti, neievēro automašīnas lietošanas kārtību atbilstoši *Līguma* un *Komerķīlas līguma* noteikumiem;

4) *Patērētājs* saskaņā ar *Komerķīlas līguma* un *Līguma* noteikumiem nav veicis KASKO apdrošināšanu (*Komerķīlas līguma* 2.9.4.apakšpunkts);

5) *Patērētājs* vairāk kā par 30 dienām aizkavē *Līgumā* noteikto ikmēneša maksājumu (*Komerķīlas līguma* 2.9.2.apakšpunkts);

6) *Patērētājs* iesniegumā transporta līdzekļa iegādei, *Līgumā* un *Komerķīlas līgumā* vai citos dokumentos sniedzis *Sabiedrībai* nepatiesas, nepareizas vai neprecīzas ziņas (*Komerķīlas līguma* 2.10.2.apakšpunkts).

Tādējādi līgumsods Ls 100,00 apmērā maksājams gan pie līguma laušanas no *Sabiedrības* puses, gan par nepaziņošanu *Sabiedrībai* par savas dzīves vietas vai personas datu maiņu vienas dienas laikā, gan par iekļātās automašīnas lietošanas kārtības neievērošanu, gan par nepatiesu, nepareizu vai neprecīzu ziņu sniegšanu.

Turklāt *Līguma* 6.5.apakšpunktā noteiktais līgumsods var tikt piemērots gadījumā, ja aizņēmējs kavējis divus ikmēneša maksājumus pēc kārtas vai veicis tos nepilnā apmērā (*Līguma* 6.4.2.apakšpunkts). Savukārt *Līguma* 6.3.apakšpunktā noteiktais līgumsods 10% apmērā no ikmēneša maksājuma neapmaksātās summas par katru ikmēneša maksājuma termiņa kavējumu ir maksājams par katru ikmēneša maksājuma termiņa kavējumu. Gadījumā, ja patērētājs divus mēnešus pēc kārtas nemaksā ikmēneša maksājumu un *Sabiedrība* lauž līgumu, iepriekš minētie līgumsodi – Ls 100,00 apmērā un 10% apmērā no ikmēneša maksājuma neapmaksātās summas par katru ikmēneša maksājuma termiņa kavējumu – var tikt piemēroti vienlaicīgi. Tāpat jāņem vērā fakts, ka arī *Komerçķīlas līguma* 2.15.apakšpunktā ir paredzēts, ka, *Patērētājam* vairāk par 30 dienām aizkavējot *Līgumā* noteikto ikmēneša maksājumu, ir jāmaksā līgumsods Ls 100,00 apmērā.

PTAC atzīmē, ka Augstākā tiesa, vērtējot līgumsoda samērīgumu, ir konstatējusi, ka „līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkcija. Tiesiskajās attiecībās sakarā ar sodoša rakstura tiesisko līdzekļu piemērošanu par vispārēju principu tiesībās ir atzīstams soda samērīguma princips. Tādējādi, lai arī līgumsods nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, zaudējumu apmērs var būt nozīmīgs arguments gadījumā, ja tiek apstrīdēts līgumsoda samērīgums” (Augstākās tiesas senāta Civillietu departamenta 2008.gada 14.maija spriedums Nr.SKC-212).

Ievērojot iepriekš minēto un Ekonomikas ministrijas *Lēmuma* motīvu daļā minēto *Līguma* 6.3. un 6.5.apakšpunkta noteikumu juridisko vērtējumu, ņemot vērā, ka saskaņā ar *Līguma* 6.3. un 6.5.apakšpunktu un *Komerçķīlas līguma* 2.15.apakšpunktu līgumsods Ls 100,00 apmērā par ikmēneša maksājumu kavējumu var tikt piemērots vienlaicīgi, gadījumos, kad iestājas *Līguma* 6.4.2.apakšpunktā paredzētais, *Līguma* 6.5.apakšpunkts daļā: „Ja iestājas kāds no šo Noteikumu 6.4.punktā minētajiem gadījumiem un AIZNĒMĒJS brīdinājumā noteiktajā termiņā neapmaksā pieprasīto summu (...), AIZDEVĒJS ir tiesīgs izmantot tam ar Ķīlas līgumu piešķirtās ķīlas tiesības un/vai piemērot papildus līgumsodu LVL 100,- (viens simts lati) par katru pārkāpumu”, un *Komerçķīlas līguma* 2.15.apakšpunkts daļā: „Iestājoties (...) 2.9.2..punktos minētajiem gadījumiem, ĶĪLAS NĒMĒJS ir tiesīgs piemērot ĶĪLAS DEVĒJAM papildus līgumsodu, kas par līguma punkta katru pārkāpumu ir noteikts LVL 100,- (viens simts latu)”, *PTAC* ieskatā ir vērtējami kā netaisnīgi līguma noteikumi, jo ir pretrunā līgumsoda samērīguma principam un ir uzskatāms par neproporcionāli lielu saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 4.punktu.

Attiecībā uz par *Līguma* 2.8.apakšpunktā paredzētā pienākuma *Patērētājam* ne vēlāk kā 1 dienas laikā ziņot *Sabiedrībai* par uzvārda, pases vai dzīves vietas maiņu un citiem apstākļiem, kas būtiski ietekmē vai varētu ietekmēt *Līguma* izpildi, neievērošanu *Līguma* 6.5.apakšpunktā paredzēto līgumsodu Ls 100,00 apmērā *PTAC* norāda, ka, ņemot vērā, ka termiņš ziņu paziņošanai *Sabiedrībai* ir tikai 1 diena, nevis 1 darba diena un līgumsoda apmērs par konkrēto pārkāpumu ir Ls 100, 00, atsevišķos gadījumos šāds līgumsods varētu tikt uzskatīts par nesamērīgu un neproporcionālu un līdz ar to labticīguma prasībām pretrunā esošu. Katras konkrētās lietas ietvaros, vērtējot *Līguma* 6.5.apakšpunktā paredzēto līgumsodu par *Līguma* 2.8.apakšpunktā noteiktā neievērošanu, ir jāņem vērā aizdevuma summas apmērs, jo gadījumos, kad patērētājs aizņemies nelielu aizdevuma summu, līgumā noteikto maksājumu summa var būt mazāka par *Līguma* 6.5.apakšpunktā paredzēto līgumsodu Ls 100,00 apmērā.

Konkrētajā lietā, ņemot vērā to, ka *Līguma* summa ir Ls 51300,00, un *Sabiedrības Paskaidrojumā* sniegto pamatojumu attiecībā uz līgumsoda Ls 100,00 apmērā piemērošanu par uzvārda, pases vai dzīves vietas maiņu un citiem apstākļiem, kas būtiski ietekmē vai varētu ietekmēt *Līguma* izpildi, neziņošanu 1 dienas laikā, *PTAC Līguma* 6.5.apakšpunktā paredzēto līgumsodu par *Līguma* 2.8.apakšpunktā noteiktā neievērošanu vērtē kā samērīgu un proporcionālu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, saskaņā ar *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 1.panta 3.punktu un 4.punktu, 3.panta 2.punktu, 6.panta pirmo, piekto, sesto, septīto daļu un 6.panta trešās daļas 4.punktu, *Civillikuma* 1717. un 1716.pantu, pamatojoties uz *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta ceturtais daļas 4. un 6.punktu un astotās daļas 2.punktu, desmito daļu, *PTAC uzdod AS „GE Money”*:

- 1) pārtraukt pildīt ar patērētājiem noslēgtajos līgumos tāda paša satura līguma noteikumus kā *Līguma 6.5.apakšpunktu* daļā: „Ja iestājas kāds no šo Noteikumu 6.4.punktā minētajiem gadījumiem un AIZŅĒMĒJS brīdinājumā noteiktajā termiņā neapmaksā pieprasīto summu (...), AIZDEVĒJS ir tiesīgs izmantot tam ar *Ķīlas līgumu* piešķirtās *ķīlas tiesības un/vai piemērot papildus līgumsodu LVL 100,- (viens simts lati) par katru pārkāpumu*”, gadījumos, kad iestājas *Līguma* 6.4.2.apakšpunktā paredzētais, un *Komerķīlas līgumā 2.15.apakšpunktu* daļā: „Iestājoties (...) 2.9.2.punktos minētajiem gadījumiem, *ĶĪLAS ŅĒMĒJS* ir tiesīgs piemērot *ĶĪLAS DEVĒJAM* papildus līgumsodu, kas par līguma punkta katru pārkāpumu ir noteikts LVL 100,- (viens simts latu)”, ja patērētājs šāda satura līguma noteikumam nav izteicis īpašu piekrišanu;
- 2) **mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas** grozīt patērētājiem piedāvātā aizdevuma līguma projekta 6.5.apakšpunktu un komerķīlas līguma 2.15.apakšpunktu lēmuma nolemjošās daļas 1.punktā norādītajā daļā.
- 3) **mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas** sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem (t.sk., iesniedzot pārstrādāto līguma projektu).

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 15.panta devīto daļu, 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu var pārsūdzēt viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātam Administratīvajā rajona tiesā.

Direktore

(paraksts)

B.Vītoliņa

(zīmogs)

(..)

IZRAKSTS PAREIZS